

انجمن ایرانی مطالعات سازمان ملل متحد با همکاری خانه اندیشمندان علوم انسانی
همایش سالانه خود را برگزار می نماید:

«مسئولیت سازمان ملل متحد در بحران های منطقه ای»

با حضور جمعی از استادان و پژوهشگران

زمان:

چهارشنبه ۱۸ اسفندماه ۱۴۰۰ - ساعت ۱۴:۳۰ تا ۱۸

پنجشنبه ۱۹ اسفندماه ۱۴۰۰ - ساعت ۹ تا ۱۸

از طریق اسکای روم

<https://www.skyroom.online/ch/hosseini5092811/iauns>

بِنام خدا

مجموعه چکیده مقالات همایش

«مسئولیت سازمان ملل متحد در بحران های منطقه ای»

Special Consultative Status with the ECOSOC
دارای مقام مشورتی خاص نزد شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد

ECOSOC

Iranian Association for United Nations Studies

انجمن ایرانی مطالعات سازمان ملل متحد

اسفندماه ۱۴۰۰

فهرست چکیده مقالات ارائه شده (به ترتیب نام خانوادگی نویسندگان)

عنوان

صفحه

- ۱ بحران های منطقه ای ناشی از نظریه نظم نوین جهانی و نقش سازمان ملل متحد در حل آنها ۱
فاطمه احدی، مهدی عمانی
- ۲ نقش نهاد منطقه ایی اتحادیه اروپا در حل بحران هسته ایی ایران و توافقنامه برجام ۲
اکبر ادیبی، آرزو دانش
- ۴ نقش سازمانهای منطقه ایی در حفظ صلح و امنیت بین المللی در پرتو فصل هشتم منشور ملل متحد ۴
اکبر ادیبی
- ۶ "سیاست پیشگیرانه " سازمان ملل در بحران اکراین ۶
مائده ارکان
- ۷ تعامل سازمان ملل متحد و سازمان همکاری اسلامی در حل بحران های منطقه ای ۷
دکتر زینب اصغری
- ۸ نقش سازمان ملل متحد در پیشگیری از وقوع بحران های منطقه ای ۸
ملیحه بهفر
- ۹ تاثیر کرونا بر ایجاد بحران های منطقه ای و نقش سازمان ملل متحد در حل آنها ۹
زهرا بوداقي
- ۱۰ تاثیر هارپ بر ایجاد بحران های منطقه ای و وظیفه سازمان ملل متحد در پیشگیری از آنها ۱۰
جمال بیگی، مهدی عمانی
- ۱۱ نقش سازمان ملل متحد در بهبود جایگاه زنان در خاورمیانه با رویکردی به وضعیت زنان در افغانستان ۱۱

۱۲..... سازمان ملل متحد و پیشگیری از بحرانها

سعید جعفری گلنگشی، پردیس مسعودی

۱۳..... راهبردهای دبیر کل سازمان ملل متحد برای حل بحران‌های منطقه‌ای

سیداصغر جعفری

۱۴..... دستور کار جدید صلح سازمان ملل متحد و نقش آن در حفظ صلح و امنیت بین‌المللی

طاہره جلیلی

۱۵..... نقش ملل متحد در حل بحران مالی افغانستان؛ چالش مشروعیت

سید علی حسینی آزاد، مهشید آجلی لاهیجی

۱۶..... واکاوی همکاری‌های منطقه‌ای در آئینه منشور ملل متحد: از نظر تا عمل

سیده لطیفه حسینی، زینب عصمتی

۱۷..... رویکرد امنیتی سازمان ملل متحد به خشونت علیه زنان در جنگها (۱۹۹۰-۲۰۲۰)

منصوره حقیقی کفاش

۱۸..... بررسی علل ناکامی سازمان ملل متحد در اعاده نظم در افغانستان

بسم‌الله خرمی، سروش فهندژ سعدی

۱۹..... ارزیابی عملکرد عملیاتی صلح سازمان ملل متحد در آئینه بحران سوریه

میترا دودانگه ای، نفیسه اسدپور و زهره شفیعی

۲۰..... بررسی روند پژوهش‌های انجام شده در حوزه مدیریت بحران در سازمان ملل متحد

الهه رستمی اروشکی، فرید مهرنیا

۲۱..... بازنگری نقش سازمان ملل در ایجاد صلح جهانی در فضای سایبری

الهه رستمی اروشکی، فرید مهرنیا

۲۲..... بررسی بحران‌های ناشی از پاندمی کرونا در منطقه خاورمیانه و نقش سازمان ملل در حل این بحران‌ها

الهه رستمی اروشکی، فرید مهرنیا

۲۳..... « نقش سازمان ملل متحد در حل و فصل بحران یمن، با تأکید بر قطعنامه‌های شورای امنیت »

دکتر هیلدا رضائی، مرتضی شکری

سازمان ملل متحد و هدف صلح آن در اختلافات بین المللی: با تاکید بر حقوق بشر..... ۲۴

محمد رضوانی

سازمان ملل متحد و روش های حل و فصل مسالمت آمیز اختلافات منطقه ای..... ۲۵

دکتر محسن سیرغانی، فاطمه سرشار

سازمان ملل متحد و رویکرد آن در باب مفهوم حق دفاع مشروع با تاکید بر مناقشات منطقه ای در خاورمیانه..... ۲۶

شهاب شریفی، حمیدرضا اکبرپور

نقش شورای امنیت سازمان ملل در حل و فصل مسالمت آمیز اختلافات بین المللی..... ۲۷

نعیمه شهداد نژاد

رویکرد شورای امنیت در تاکید بر تشکیل حکومت های فراگیر در کشورهای افغانستان و عراق..... ۲۸

ستار عزیزی

بررسی نقش و عملکرد شورای امنیت در مدیریت بحران..... ۲۹

رستم علی اکبری، سید مهدی موسوی، ایرج مروتنی

شورای امنیت سازمان ملل متحد و جنگجویان خارجی: نگاهی به خاورمیانه و اروپای شرقی..... ۳۰

فرزاد فلاح

بحران پناهندگان در اروپا و ادغام چند فرهنگی: راهکار جدید کمیسیون اروپا..... ۳۱

مژده قدوسی

بررسی انتقادی عملکرد سازمان ملل در بحران یمن..... ۳۲

علی کربلائی حسینی

مسئولیت و تعهدات مشترک یک سازمان بین المللی و کشورهای عضو آن..... ۳۳

سحر کریمی، حمید شاکری

بررسی کارایی عملیات حفظ صلح سازمان ملل متحد با رویکرد مطالعات صلح..... ۳۴

مهدی کریمی، بهمن ساعدی

تاثیر اقتصاد بر بحران های منطقه ای و نقش سازمان ملل متحد در حل آن بحران ها..... ۳۶

محمد لایق، مهدی عمانی

موازنه قوا و پیشگیری از بحران ها در سازمان ملل..... ۳۷

معاهده تجارت تسلیحات و مخاصمه مسلحانه در یمن: رهیافت مسئولیت بین‌المللی..... ۳۸

آرش ملکی

ج

بررسی تنگناهای سازمان‌های فراملی در بحران سوریه با کمک از نظریه آشوب جیمز روزنا..... ۳۹

دکتر حسینعلی نوذری، رضا فضلعلی

Special Consultative Status with the ECOSOC

دارای مقام مشورتی خاص نزد شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد

کمیته علمی:

ح دکتر جمشید ممتاز، دکتر محمدرضا ضیائی بیگدلی، دکتر نسرين مصفا، دکتر ابراهیم بیگ زاده، دکتر بهرام مستقیمی، دکتر سیدقاسم زمانی، دکتر حسن سواری، دکتر محسن عبداللهی، دکتر پوریا عسکری، دکتر فریده شایگان، دکتر حمید احمدی، دکتر امیرحسین رنجبریان، دکتر ستار عزیزی، دکتر فاطمه کیهانلو، دکتر هیلدا

رضائی

دبیر همایش:

دکتر پوریا عسکری

کمیته اجرایی:

خانم ها اعظم پازدار و ناهید فرجی

دارای مقام مشورتی خاص نزد شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد

آقایان علی اکبر شمس و محمد اسکندرلو

بحران های منطقه ای ناشی از نظریه نظم نوین جهانی و نقش سازمان ملل متحد در

حل آنها

فاطمه احدی^۱

مهدی عمانی^۲

چکیده

استکبار جهانی به سرکردگی آمریکای جنایت کار، به جهت ترسی که از ظهور امام زمان و بالتبع نابودی خودشان دارند سعی در ایجاد اغتشاشات در اقصی نقاط جهان دارند ولی با توجه به اینکه خاورمیانه قطب جهان اسلام بوده و اصلی ترین دشمن آمریکا محسوب می شوند بنابراین این اغتشاشات در این منطقه جهانی به حد اعلی خود رسیده و باعث بحران های امنیتی شده است. هدف از آنها نابودی جهان اسلام و در نتیجه ایجاد نظم نوین جهانی به زعم خودشان می باشد. در این بین تنها سازمانی که می تواند در مقابل این بحران مقابله کند سازمان ملل متحد می باشد. این مقاله به دنبال بررسی بحران های منطقه ای ناشی از نظریه نظم نوین جهانی بوده و همچنین وظیفه سازمان ملل متحد در قبال حل بحران ها را بررسی می کند. روش تحقیق در این نوشتار به صورت توصیفی تحلیلی بوده و یافته های تحقیق حاکی از این مطلب است که ترس یهودیان از ظهور امام زمان منجر به ایجاد بحران هایی در خاورمیانه شده است که سازمان ملل می تواند با آنها مقابله کند.

واژگان کلیدی: استکبار جهانی، نظم نوین جهانی، سازمان ملل متحد، بحران منطقه ای

^۱ نویسنده مسئول، استادیار، گروه حقوق جزا و جرم شناسی، واحد مراغه، دانشگاه آزاد اسلامی، مراغه، ایران

^۲ دانشجوی دکتری تخصصی، رشته حقوق کیفری و جرم شناسی، واحد مراغه، دانشگاه آزاد اسلامی، مراغه، ایران

نقش نهاد منطقه ایی اتحادیه اروپا در حل بحران هسته ایی ایران و توافقنامه برجام

اکبر ادیبی^۱

آرزو دانش^۲

۲

چکیده

در این نوشتار نقش اتحادیه اروپا به عنوان نهادی شاخص را در رابطه با موضوع هسته ای ایران و تأثیر اتحادیه اروپا با توافق با ایران در قالب توافقنامه برجام در تحقق و حفظ و نگهداری امنیت بین المللی تبیین می نماییم. نقش اتحادیه با توجه به اهداف اصلی آن در پی گیری موضوع عدم اشاعه تسلیحات کشتار جمعی می باشد که بر اساس اسناد بنیادین این اتحادیه که توسط ارکان اصلی آن یعنی پارلمان، شورا و کمیسیون اروپا تصویب و اجرایی گشته پیاده می شود. از نکات برجسته و بدیع این نوشتار بررسی کامل این اسناد در تمرکز بر روی مورد مطالعاتی و مصداقی این نوشتار که کشور ایران و موضوع هسته ای آن و به طور خاص برجام می باشد است. واکاوی این امر که چگونه اتحادیه اروپا به عنوان یک نهاد منطقه ای بر اساس منشور سازمان ملل متحد به حفظ و نگهداری امنیت بین المللی یاری می رساند از اهداف اصلی این نوشتار می باشد. گردآوری داده ها در این نوشتار بر اساس روش کتابخانه ای و رجوع به تارنماهای اینترنتی بوده و شیوه پژوهش نیز از سیاق توصیفی و تحلیلی می باشد.

واژگان کلیدی: برجام، اتحادیه اروپایی، کنترل تسلیحات کشتار جمعی، مناقشه هسته ای ایران.

^۱ استادیار دانشگاه پیام نور

^۲ کارشناس ارشد حقوق بین الملل

The role of the EU regional body in resolving the Iranian nuclear crisis and Joint Comprehensive Plan of Action Agreement.

۳

Abstract

In this article, we explain the role of the European Union as a key institution in relation to the Iranian nuclear issue and the impact of the European Union with the agreement with Iran in the framework of the JCPOA agreement in achieving and maintaining international security. The role of the Union, according to its main objectives, is to pursue the issue of non-proliferation of weapons of mass destruction, which is implemented according to the basic documents of the Union, which have been approved and implemented by its main pillars, the Parliament, the Council and the European Commission. One of the highlights and novelties of this article is the complete review of these documents, focusing on the case study and example of this article, which is Iran and its nuclear issue, and in particular JCPOA. One of the main objectives of this paper is to explore how the European Union, as a regional body under the UN Charter, helps maintain international security. Data collection in this paper is based on the library method and reference to Internet sites, and the research method is descriptive and analytical.

Keywords: JCPOA, European Union, Control of Weapons of Mass Destruction, Iran Nuclear Conflict.

ECOSOC
Iranian Association for United Nations Studies

نقش سازمانهای منطقه ایی در حفظ صلح و امنیت بین المللی در پرتو فصل هشتم

منشور ملل متحد

اکبر ادیبی^۱

چکیده

صلح و امنیت و دستیابی بدان همواره یکی آرمان های بشریت بوده است و در این مسیر تلاش های بسیاری از دوران کهن تا کنون صورت گرفته و این تلاش ها همچنان ادامه دارد. در جامعه بین المللی هم این امر، همواره به عنوان مهم ترین هدف و آرمان اعضاء جامعه بین المللی مطرح بوده است چرا که آثار و تبعات نقض آن به مراتب از جوامع داخلی بیشتر بوده است. با تشکیل سازمان ملل متحد به عنوان مهم ترین سازمان جهانی در زمینه صلح و امنیت بین المللی مکانیسمی در جامعه بین المللی به وجود آمد که به عنوان سیستم امنیت جمعی ملل متحد شهرت یافت که بر اساس آن، همه اعضای جامعه بین المللی در برابر حفظ صلح و امنیت بین المللی مسئول بوده و با ناقضان آن برخورد جمعی و سازمانی صورت می گیرد. سازمان های منطقه ای نیز آن چنان که در فصل هشتم منشور ملل متحد آمده، نقش بسیار مهمی در این زمینه و حفظ همبستگی اعضاء خویش و حل مسالمت آمیز اختلافات آنها به عمل می آورند و سازمان ملل متحد از ظرفیت آنها در این راستا بر اساس مکانیسم مندرج در منشور ملل متحد و رویه خویش بهره می برد که در این مقاله به چگونگی این سازوکار حقوقی و عرفی این همکاری پرداخته خواهد شد.

واژگان کلیدی: سازمان ملل متحد، نهادهای منطقه ای، صلح و امنیت بین المللی

^۱ استادیار دانشگاه پیام نور

The role of regional organizations in maintaining international peace and security in the light of Chapter VIII of the UN Charter

٥

Abstract

Peace, security and achieving it has always been one of the ideals of humanity, and in this direction, many efforts have been made since ancient times and these efforts continue. In the international community, this has always been the most important goal and aspiration of the members of the international community, because the effects and consequences of its violation have been far greater than the domestic community. With the formation of the United Nations as the most important world organization in the field of international peace and security, a mechanism emerged in the international community known as the United Nations Collective Security System, according to which all members of the international community oppose the maintenance of peace. And international security is responsible and its violators are dealt with collectively and organizationally. Regional organizations, as stated in Chapter VIII of the UN Charter, play a very important role in this regard and maintain the solidarity of their members and the peaceful resolution of their disputes, and the United Nations of their capacity in this regard based on the mechanism. Contained in the Charter of the United Nations and its practice, which in this article will discuss how this legal and procedural mechanism of this cooperation.

Key words: United Nations, regional institutions, international peace and security.

"سیاست پیشگیرانه" سازمان ملل در بحران اکرین

مآخذ ارکان^۱

چکیده

۶

سیاست پیشگیرانه سازمان ملل برای جلوگیری از بحران‌هایی که صلح و امنیت جهانی را به خطر می‌اندازد مانند بحران اکرین قابل توجه است. حضور نیروهای نظامی روسیه در مرز اکرین برای تصرف (به دلیل اینکه مسکو از جانب ناتو و اکرین احساس خطر می‌کند) از بحران‌هایی است که روسیه را در برابر قدرت‌ها قرار داده و امکان بروز یک بحران منطقه‌ای در اروپا دور از ذهن نیست. در همین حال، سازمان ملل در راستای وظائف خود تلاش می‌کند با استفاده از "دیپلماسی پیشگیرانه" یا اقدامات بازدارنده مانند مذاکره، تحریم و نشست شورای امنیت از بروز بحران در این منطقه جلوگیری کند. به نظر می‌رسد با توجه به وقوع برخی بحران‌ها در گذشته مانند بحران کریمه، این نهاد بین‌المللی قدرت زیادی برای جلوگیری از این حمله ندارد و امکان حمله مسکو به اکرین به دلیل اهمیت "ژئوپولیتیکی" این سرزمین در دراز مدت دور از انتظار نیست. این امر می‌تواند بر بازار انرژی و جغرافیای سنتی روسیه تاثیر گذار باشد.

Special Consultative Status with the ECOSOC

واژگان کلیدی: روسیه، بحران اکرین، سازمان ملل متحد، مسئولیت بین‌المللی، دیپلماسی پیشگیرانه.

ECOSOC

Iranian Association for United Nations Studies

تعامل سازمان ملل متحد و سازمان همکاری اسلامی در حل بحران‌های منطقه‌ای

دکتر زینب اصغری^۱

۷

چکیده

سازمان همکاری اسلامی از بزرگترین سازمان‌های منطقه‌ای است که مانند سازمان ملل متحد صلاحیت عام داشته و می‌تواند در تمام موضوعات حقوق بین‌الملل ورود کند. هر چند این سازمان یک نهاد مشورتی است، اما نقش آن در همبستگی و همکاری بین دولت‌های اسلامی رو به افزایش است. از آنجا که جغرافیای اسلامی به دلایل مختلف سیاسی، اقتصادی، مذهبی و از بحران‌خیزترین مناطق جهان محسوب می‌شود، ارزیابی تعامل سازمان ملل متحد و این سازمان در حل بحران‌های منطقه‌ای موضوع مقاله حاضر است.

نگارنده، با روش توصیفی-تحلیلی به گام‌هایی می‌پردازد که در جهت همکاری‌های مشترک بین این دو سازمان بر حسب فصل هشتم منشور ملل متحد اتخاذ شده است؛ از جمله قطعنامه‌هایی که در مجمع عمومی سازمان ملل متحد به طور خاص با موضوع همکاری بین این دو سازمان به تصویب رسیده است، بررسی می‌شود.

به نظر اقداماتی که دلالت بر ضرورت تلاش مشترک برای یافتن راه حل بحران‌های منطقه‌ای دارد، قابل توجه است، هر چند تا نیل به نتیجه مطلوب راه زیادی باقی است.

واژگان کلیدی: سازمان همکاری اسلامی، همکاری منطقه‌ای، امنیت بین‌المللی، فصل هشتم منشور

^۱عضو هیات علمی گروه حقوق دانشگاه آزاد واحد شهر قدس (صفادشت)

نقش سازمان ملل متحد در پیشگیری از وقوع بحران های منطقه ای

ملیحه بهفر^۱

چکیده

بحران های منطقه ای و داخلی و در پی آن وقوع مخاصمه مسلحانه آثار خشونت آمیز بسیاری در پی خواهد داشت. جلوگیری از وقوع این بحران ها موضوع بحثهای فراوان است. سازمان ملل متحد اهمیت ویژه برای پیشگیری از بحران در کشورها قائل می باشد و این امر در گزارش های صادره از سوی دبیر کل سازمان ملل مشهود می باشد. هم چنین مجمع عمومی و شورای امنیت در قطعنامه هایی به پیشگیری از بحران و اهمیت آن در حفظ صلح و امنیت پرداخته اند. سازمان ملل دستور العمل های متعدد در این زمینه صادر نموده و موضوعات مختلف را در جهت پیشگیری از بحران بررسی نموده است. با این حال در موارد متعدد سازمان ملل نشان داده است که در این امر موفق نبوده است. این مقاله نقش سازمان ملل و نهاد های مرتبط آن را در پیشگیری از وقوع بحران بررسی نموده و مواردی از اقدامات سازمان ملل در این زمینه را بررسی خواهد نمود.

Special Consultative Status with the ECOSOC

دارای مقام مشورتی خاص نزد شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد

واژگان کلیدی: سازمان ملل متحد، پیشگیری از بحران، برنامه توسعه ملل متحد، صلح و امنیت بین المللی

ECOSOC

Iranian Association for United Nations Studies

^۱ استادیار گروه حقوق دانشگاه آزاد اسلامی واحد پردیس

تأثیر کرونا بر ایجاد بحران های منطقه ای و نقش سازمان ملل متحد در حل آنها

زهرا بوداقلی^۱

۹

چکیده

از آنجایی که منطقه خاورمیانه به عنوان یکی از مناطق استراتژی در جهان بوده و به دلیل ویژگی هایی که داشته همیشه و در همه حال در حال درگیری با ابرقدرت های بوده است، به همین دلیل با بحران های اقتصادی مواجه بوده است، از آنجایی که زیر ساخت های بهداشتی در اکثر جنگ های درگیر، نابود شده است شیوع و گسترش بیماری کرونا این بحران را تشدید و تبدیل به فجایع انسانی می کند. سازمان ملل متحد با همکاری بهداشت جهانی می تواند با ایجاد کاربست های بهداشتی جلوی این بحران را بگیرد. این مقاله به دنبال بررسی تأثیر کرونا در بحران های منطقه ای و نقش سازمان ملل در بهبود اوضاع می باشد. روش تحقیق در این نوشتار به صورت توصیفی تحلیلی بوده و یافته های تحقیق حاکی از این مطلب است که کرونا موجب تشدید بحران های منطقه ای شده و سازمان ملل متحد می تواند در کاهش و بهبود اوضاع منطقه ای مثر ثمر باشد.

واژگان کلیدی: کرونا، بحران منطقه ای، سازمان ملل متحد، بهداشت جهانی

دارای مقام مشورتی خاص نزد شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد

ECOSOC

Iranian Association for United Nations Studies

^۱ دبیر پرورشی، مدرسه مریم مرادلو، آموزش و پرورش منطقه ارشق، ایران، اردبیل

تأثیر هارپ بر ایجاد بحران های منطقه ای و وظیفه سازمان ملل متحد در پیشگیری از آنها

جمال بیگی^۱

مهدی عمانی^۲

چکیده

یکی از مهمترین چالش های فراروی بشریت، تحولات و بحران هایی است که توسط فناوری هارپ در سطح خاورمیانه ایجاد شده است. با گذشت زمان این بحران ها، ابعاد تازه ای به خود گرفته و آثار و پیامدهای آن در سطح جهانی نمود پیدا کرده است. یکی از مهمترین پیامدهای آن، تهدیدات امنیتی می باشد که سازمان ملل متحد به عنوان قدرتمندترین سازمان بین دولتی در جهان، وظیفه برقراری امنیت را دارا بوده و بایستی رویکردهای پیشگیرانه ای را برای حفظ نظم و امنیت بین المللی اتخاذ نماید. این مقاله به دنبال بررسی بحران های منطقه ای ناشی از هارپ بوده و همچنین وظیفه سازمان ملل متحد در قبال پیشگیری از آنها را بررسی می کند. روش تحقیق در این نوشتار به صورت توصیفی تحلیلی بوده و یافته های تحقیق حاکی از این مطلب است که این فناوری به عنوان فناوری نوین باعث ایجاد بحران هایی در سطح جهان شده و سازمان ملل متحد با رویکردهای پیشگیرانه می تواند نظم بین المللی را در سطح جهانی برقرار سازد.

واژگان کلیدی: فناوری هارپ، بحران منطقه ای، سازمان ملل متحد، رویکرد پیشگیرانه

^۱ نویسنده مسئول، دانشیار، گروه حقوق جزا و جرم شناسی، واحد مراغه، دانشگاه آزاد اسلامی، مراغه، ایران

^۲ دانشجوی دکتری تخصصی، رشته حقوق کیفری و جرم شناسی، واحد مراغه، دانشگاه آزاد اسلامی، مراغه، ایران

نقش سازمان ملل متحد در بهبود جایگاه زنان در خاورمیانه با رویکردی به وضعیت زنان در افغانستان

صفورا پورپيله ور^۱

چکیده

سازمان ملل متحد به مثابه سازمانی مقتدر، می تواند در تمام ابعاد حیاتی زندگی بشر تاثیر گذار باشد و در پیشرفت و بهبود شرایط مختلف در سطوح بین المللی ایفای نقش کند. موضوع زنان و بهبود جایگاهشان امروزه به مقوله ای حساس و مورد توجه تبدیل شده است که بیش از پیش توجه جوامع بشری و سازمان های مختلف را به خود معطوف کرده است و در شرایطی همچون رخدادهای جدید در کشور افغانستان، این مقوله بیشتر مورد توجه قرار می گیرد و نیازمند مذاقه نظر در این زمینه است. به نحوی که تاثیر گذاری سازمان ملل متحد از راههای مختلفی همچون تصویب اساسنامه و تاسیس نهاد های ویژه حمایتی، برگزاری نشست ها و برگزاری همایش های گوناگون و ... در این زمینه نقش مهمی را در بهبود جایگاه زنان ایفا می کند. نحوه تاثیر گذاری و ایفای نقش سازمان در مقوله بهبود جایگاه زنان هدف اصلی مقاله پیش و رو می باشد.

واژگان کلیدی: زنان، سازمان ملل متحد، افغانستان، بهبود جایگاه زنان

Special Consultative Status with the ECOSOC
دارای مقام مشورتی خاص نزد شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد

ECOSOC
Iranian Association for United Nations Studies

^۱ کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم شناسی

سازمان ملل متحد و پیشگیری از بحرانها

سعید جعفری گلنگشی

پردیس مسعودی

چکیده

ملل متحد، در پایان جنگ جهانی دوم و در سال ۱۹۴۵ میلادی با امضای ۵۰ کشور رسماً تشکیل گردید. این سازمان با ۱۹۲ عضو در سال ۲۰۰۶ میلادی؛ تقریباً شامل همه کشورهای جهان است و بزرگترین سازمان بین‌المللی محسوب می‌شود. سازمان‌ها و نهادهای بسیاری تحت کنترل سازمان ملل فعالیت دارند. از سازمان‌های فعال در زمینه بین‌الملل میتوان به آنکتاد، فائو، سازمان جهانی بهداشت، یونسکو، یونیسف و دیگر نهادها و آژانس‌های بین‌المللی اشاره کرد. بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول نیز دو نهاد بین‌المللی هستند که به موجب توافقنام‌های از سال ۱۹۴۷ میلادی به طور مستقل و تخصصی فعالیت‌های مالی و پولی خود را در چارچوب این سازمان و با نظارت آن انجام میدهند. از ارکان سازمان ملل و قویترین نهاد آن، شورای امنیت است که پنج عضو دائمی آن در تصمیمات این شورا حق وتو دارند. گستردگی اعضا و فعالیت‌های سازمان ملل متحد و کثرت نهادها و سازمان‌های بین‌المللی تحت پوشش که تقریباً بیشتر بخش‌ها و فعالیت‌های کشورها را در حوزه وسیعی در بر میگیرد، ضرورت بازنگری ساختار و عملکرد این سازمان را بیش از پیش نمایان می‌سازد. سازمان ملل متحد که گاهی به طور خلاصه سازمان ملل هم نامیده میشود؛ سازمانی بین‌المللی ۱ سازمان ملل متحد است که در سال ۱۹۴۵ میلادی تأسیس و جایگزین جامعه ملل شد. این سازمان که ابتدا توسط ۵۱ کشور تأسیس شد، در سال ۲۰۰۶ میلادی دارای ۱۹۲ کشور عضو بوده است و اعضای آن تقریباً شامل همه کشورهای مستقلی است که از نظر بین‌المللی به رسمیت شناخته شده‌اند. (که عضویت در این سازمان را نپذیرفته) و تایوان (که عضویتش ۲ فقط دو کشور واتیکان ۳ پس از عضویت جمهوری خلق چین لغو گردید) در این سازمان عضو نیستند. این سازمان توسط کشورهای پیروز در جنگ جهانی دوم شکل گرفت و بر این اساس، سازمان و روال حاکم بر فعالیت آن نشان از شرایط جهانی پس از جنگ دوم جهانی دارد. مقر سازمان ملل متحد در نیویورک است و کشورهای عضو و موسسه‌های وابسته به آن در هر سال با تشکیل جلسات منظم در امور بین‌المللی و اقدامات اجرایی مربوط به آنها تصمیم‌گیری مینمایند.

واژگان کلیدی: سازمان ملل متحد، اهداف توسعه هزاره، آنکتاد، گروه ۷۷

راهبردهای دبیرکل سازمان ملل متحد برای حل بحران‌های منطقه‌ای

سیداصغر جعفری^۱

۱۳

چکیده

شکل‌گیری، وقوع و گسترش بحران‌ها در اقصی نقاط جهان به ویژه در منطقه غرب آسیا در دهه‌های اخیر، نشان داده است که سازمان ملل متحد به عنوان مهم ترین نهاد متولی حفظ صلح و امنیت بین المللی در جهان نتوانسته نقش خود را به درستی ایفا کند. سوریه و یمن نمونه‌های بارز این عدم موفقیت سازمان در دهه اخیر است. در صورتی که این سازمان سازوکارها و ظرفیت‌های مناسبی برای حل اختلافات و مدیریت بحران‌ها در اختیار دارد که می‌تواند با کاربرست آنها اقدامات موثری را در پیشگیری از بحران‌ها ایجاد نماید. در این راستا دبیرکل سازمان ملل متحد قادر است به موجب ماده ۹۹ منشور ملل متحد با "دیپلماسی پیشگیرانه" اقدامات به موقع و موثری را برای حل مناقشه به طور مسالمت آمیز و قبل از آنکه از کنترل خارج شود، ارائه دهد. این پژوهش به شیوه تبیینی-تحلیلی به این پرسش اصلی پاسخ خواهد داد که دبیرکل سازمان ملل متحد از چه سازوکارها و ظرفیت‌هایی می‌تواند در حل بحران‌ها استفاده نماید. نتیجه کلی به دست آمده دلالت بر آن دارد که دبیرکل سازمان ملل متحد می‌تواند با تشکیل گروه‌های کارشناسی بی‌طرف "هیأت حقیقت یاب"، بهره‌گیری از امکانات فناورانه موجود مانند ماهواره‌های فضایی، فراهم ساختن زمینه مشارکت فعال تمامی کشورهای جهان، استفاده از سازمان‌های مردم نهاد برای متعهد ساختن اعضای دائم شورای امنیت به پیروی از اصول منشور ملل متحد و موضع‌گیری سریع در مواردی که مقامات یک دولت، دولت دیگر را تهدید می‌کند، در حل بحران‌های منطقه‌ای اقدامات موثری را ایفا نماید.

واژگان کلیدی: سازمان ملل متحد، دبیرکل، بحران‌های منطقه‌ای، صلح و امنیت بین المللی

^۱دانشیار گروه حقوق و روابط بین الملل دانشگاه صنعتی مالک اشتر

دستور کار جدید صلح سازمان ملل متحد و نقش آن در حفظ صلح و امنیت بین المللی

طاهره جلیلی

چکیده

آنتونی گوترش دبیر کل سازمان ملل متحد، گزارشی با عنوان دستور کار مشترک ما^۱ ارائه نموده که یکی از بخش های آن، دستور کار جدید برای صلح است. این دستور کار با تأکید بر چند جانبه گرایی شبکه ای تر، فراگیرتر و موثرتر، در صدد ایجاد تغییر در سازوکارهای صلح و امنیت بین المللی است. در واقع با توجه به ماهیت خطرات و تهدیدات در حال ظهور که بازیگران مختلفی در آن ها دخیل هستند، دستور کار جدید صلح با رویکرد پیشگیرانه، بسیاری از موضوعات از جمله توسعه، برابری جنسیتی و تغییرات آب و هوایی را امنیتی می داند و خواهان مشارکت دادن و درگیر نمودن ذینفعان مختلف از جمله بازیگران محلی، ملی، زیر ملی و منطقه ای در حفظ صلح و مواجهه با تهدیدات امنیتی است.

در این راستا فراتر از مذاکرات بین الدولی جاری اصلاحات شورای امنیت ملل متحد و جهان عاری از تسلیحات هسته ای، پیشنهادهایی برای حفظ صلح و امنیت بین المللی، نظیر ایجاد مشورت های منظم بین شورای امنیت با بازیگران منطقه ای، گسترده کردن کار کمیسیون صلح سازی به لحاظ جغرافیایی و محتوایی، ایجاد پلتفرم اضطراری پاسخ به بحران های پیچیده بین المللی با مشارکت بازیگران مختلف از جمله سازمان های منطقه ای و تغییر کاربری شورای قیمومیت ارائه شده است. این در حالی است که برخی عوامل تهدید کننده صلح و امنیت بین المللی از جمله زورگویی های خارج از حقوق بین الملل که با تکیه بر قدرت اقتصادی، نظامی و رسانه ای توسط برخی دولت ها انجام می شود، بی پاسخ مانده است. بر این اساس در این مقاله ضمن توضیح در مورد دستور کار جدید صلح، به این سوال پاسخ داده می شود که آیا این دستور کار، پاسخگوی همه تهدیدات امنیتی فعلی است؟

به نظر می رسد با وجود اینکه فرایندی گسترده ای در سیستم ملل متحد در حال ایجاد تغییرات و یا به رسمیت شناختن تغییرات حاکم بر چندجانبه گرایی ناشی از جنگ جهانی در ۱۹۴۵ است که در جایگاه خود قابل توجه است، دستور کار صلح به همه تهدیدات امنیتی پاسخ نداده است و اقدامات یکجانبه و اقدامات قهری که تهدید کننده صلح و امنیت بین المللی است را نادیده می گیرد.

واژگان کلیدی: چندجانبه گرایی شبکه ای تر، فراگیرتر و موثرتر، چند ذینفعی، دستور کار صلح، اقدامات قهری، صلح و امنیت بین المللی، اقدامات قهری و یکجانبه

¹ Our Common Agenda

نقش ملل متحد در حل بحران مالی افغانستان؛ چالش مشروعیت

سید علی حسینی آزاد^۱

مهشید آجلی لاهیجی^۲

چکیده

هر چند افغانستان برای سال‌های متمادی عرصه بروز مشکلاتی عدیده چون بحران سیاسی، جنگ داخلی، ظهور تروریسم، حضور نیروهای نظامی خارجی و ... بوده، اما اخیراً با خروج نیروهای ایالات متحده و در دست گرفتن حکومت از سوی طالبان، بیش از هر زمان دیگری نگرانی و توجه جامعه جهانی را به خود جلب کرده است. با توجه به اینکه طالبان در سطح جهانی همواره به عنوان یک گروه تروریستی شناخته می‌شده، در حال حاضر شناسایی آن به عنوان دولت قانونی افغانستان به چالشی بزرگ برای سایر دولت‌ها و نهادهای بین‌المللی تبدیل شده است. در این وضعیت و در اثنای حدوث تعارضات متعدد حقوقی و سیاسی، چندی است که بحران مالی و پولی شدیدی گریبانگیر مردم افغانستان شده است و اهمیت پرداختن به آن تا حدی است که ورود شورای امنیت به موضوع را نیز سبب شد. نظر به مراتب فوق، این پژوهش مترصد شناسایی ظرفیت‌های ملل متحد در حل این بحران است. درک این شرایط پیچیده، ملل متحد، ارکان اصلی و مؤسسات تخصصی وابسته به آن را بر آن داشته که به حل این موضوع کمک کنند و با طرح تدابیری تا حد امکان در حل بحران مالی و تأمین حقوق بشر در افغانستان مشارکت نمایند. این تدابیر می‌تواند در بازه‌ای از اعطای وام‌ها تا کمک‌های بشردوستانه مورد توجه قرار گیرد. با این حال، در نهایت نیز معضل مشروعیت حکومت می‌تواند منجر به محدود شدن نتایج تلاش برای کمک به افغانستان شود.

واژگان کلیدی: افغانستان، ملل متحد، بحران مالی، شورای امنیت، بانک جهانی، کمک‌های بشردوستانه

^۱ دانش‌آموخته دکتری حقوق بین‌الملل از دانشگاه علامه طباطبائی. (نویسنده مسئول)

^۲ دانش‌آموخته دکتری حقوق بین‌الملل از دانشگاه علامه طباطبائی

واکاوی همکاری‌های منطقه‌ای در آئینه منشور ملل متحد: از نظر تا عمل

سیده لطیفه حسینی^۱

زینب عصمتی^۲

چکیده

منشور سازمان ملل تبلور تفوق آشکار ویژگی‌های جهانی‌گرایی است و در پی نیل به اهداف و اصول جهانی خود بوده است. شاید بتوان ویژگی مهم جهانی‌گرایی منشور را در ماده ۱۰۳ آن یافت، آنجا که اولویت تعهدات اعضا به موجب منشور را بر سایر توافقات مطرح نموده است. در مذاکرات مربوط به تصویب طرح منشور ملل متحد، چالش‌هایی میان پیروان منطقه‌گرایی و جهانی‌گرایی مطرح گردید که این امر به بروز رویکردها و نظریه‌های حقوقی مختلف در کنفرانس‌های مربوط به تصویب طرح منشور منجر گردید. رویکرد منطقه‌گرایی بیان‌گر این نظر است که به دلیل ناهمگنی جهانی، نظام‌های منطقه‌ای مکانیزم بهتری برای حصول همکاری در حوزه‌های مختلف تلقی می‌شوند. این رویکرد فرض تمایل دولت‌ها در ادغام در یک منطقه را بیشتر از ادغام در جهانی‌گرایی تقویت می‌کند. به این ترتیب این مقاله با روش توصیفی-تحلیلی نحوه همکاری‌های منطقه‌ای را در چارچوب منشور ملل متحد با توجه به مبانی نظری و عملی مورد بررسی قرار خواهد داد و در نهایت مشخص می‌شود که هر چقدر همگرایی دولت‌ها از جنبه‌های مختلف و وابستگی‌های آن‌ها در حوزه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی بیشتر باشد تعامل آن‌ها و تحقق اهداف و منافع مشترک بیشتر آن‌ها در قالب همکاری‌های منطقه‌ای و با توجه به تجویز منشور ملل متحد سهل‌تر خواهد بود.

واژگان کلیدی: همکاری‌های منطقه‌ای، جهانی‌گرایی، منشور ملل متحد، فصل هشتم منشور

^۱ استادیار گروه حقوق، دانشکده علوم اجتماعی و اقتصادی، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران

^۲ استادیار گروه حقوق، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران

رویکرد امنیتی سازمان ملل متحد به خشونت علیه زنان در جنگ‌ها (۱۹۹۰-۲۰۲۰)

منصوره حقیقی کفاش^۱

۱۷

چکیده

تاریخ جهان از آغاز پیدایش تاکنون شاهد جنگ‌های گوناگون و متعددی بوده و خشونت امری ناگسستنی و همزاد با این موضوع بوده است. اما زنان همواره به عنوان یکی از گروه آسیب‌پذیر بیشترین تأثیرات از این وضعیت را متحمل شده‌اند؛ زیرا گروه‌های مختلف به منظور رسیدن به اهداف جنگی خود آنان را عامدانه مورد هدف خود قرار داده‌اند. با عنایت به جایگاه محوری زنان در خانواده و جامعه، این نوع عملکرد در جنگ‌ها باعث بی‌ثباتی و ناامنی در کشورها و نیز متعاقباً جامعه جهانی می‌گردد و صلح و امنیت بین‌المللی را به خطر می‌اندازد. بنابراین با توجه به رابطه میان خشونت علیه زنان و نیز نقض حقوق بشر با صلح و امنیت بین‌المللی، این موضوع از سال ۱۹۹۰ به شکل جدی توسط سازمان ملل متحد به ویژه شورای امنیت که رکن اصلی حافظ صلح و امنیت بین‌المللی به شمار می‌رود، مورد توجه قرار گرفت و اقدامات در این خصوص انجام شد. اقدامات امنیتی شورای امنیت در مبارزه با خشونت علیه زنان به عنوان نقض حقوق بشر در دو بخش کیفری و سیاسی قابل تقسیم‌بندی می‌باشد.

Special Consultative Status with the ECOSOC
واژگان کلیدی: جنگ، زنان، شورای امنیت، خشونت، حقوق بشر.
دارای مقام مشورتی خاص نزد شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد

^۱. دانش آموخته دکتری تخصصی روابط بین‌الملل و کارشناس ارشد اداره کل امور زنان و حقوق بشر وزارت امور خارجه

بررسی علل ناکامی سازمان ملل متحد در اعاده نظم در افغانستان

بسم الله خرمی^۱

سروش فهندژ سعدی^۲

چکیده

حادثه ۱۱ سپتامبر سال ۲۰۰۱ موجب شد تا شورای امنیت سازمان ملل متحد با صدور قطعنامه ۱۳۶۸، مجوز حمله ائتلاف بین‌المللی به رهبری آمریکا علیه طالبان را صادر کند. با تشکیل دولت در افغانستان در اجلاس بن، سازمان ملل متحد برای حمایت از دولت افغانستان، یوناما را ایجاد کرد. سازمان ملل متحد در طی ۲۰ سال در افغانستان اقدامات زیادی انجام داد، اما نتوانست نظم را در آنجا مستقر کند و سرانجام در ۱۵ اوت ۲۰۲۱، با فرار رئیس‌جمهور افغانستان، دولت سقوط کرد و طالبان بار دیگر به قدرت رسید. نگارنده حاضر در تلاش است تا علل ناکامی سازمان ملل متحد در اعاده نظم در افغانستان را بررسی کند. پژوهش حاضر فاقد فرضیه است و تلاش می‌کند تا به سؤال اصلی «علل ناکامی سازمان ملل متحد در اعاده نظم در افغانستان چیست؟» پاسخ دهد و برای یافتن پاسخ از روش تاریخی بهره می‌برد. نگارنده هفت علت را برای ناکامی سازمان ملل متحد برمی‌شمرد که مهم‌ترین آن‌ها، عقب‌نشینی سریع ائتلاف بین‌المللی از افغانستان، وجود شکاف بین بخش‌های نظامی و غیرنظامی و عدم درک درست همکاران بین‌المللی از افغانستان و طالبان می‌داند. روش گردآوری اطلاعات نیز مراجعه به منابع مکتوب و اسناد و منابع کتابخانه‌ای است.

واژگان کلیدی: سازمان ملل متحد، شورای امنیت، طالبان، افغانستان، یوناما، نظم

^۱ دانشجوی کارشناس ارشد روابط بین‌الملل دانشگاه تهران

^۲ دانشجوی کارشناس ارشد روابط بین‌الملل دانشگاه تهران

ارزیابی عملکرد عملیات‌های صلح سازمان ملل متحد در آینده بحران سوریه

میترا دودانگه‌ای، نفیسه اسدیپور و زهره شفیعی

چکیده

۱۹

بحران سوریه از سال ۲۰۱۱ با یک سری تظاهرات گسترده و در نهایت درگیری‌های نظامی در این کشور آغاز شد. در پی آثار مخرب درگیری‌های ناشی از این بحران، نقض‌های گسترده حقوق بشر و از هم پاشدگی داخلی در فوریه ۲۰۱۲ سازمان ملل با صدور قطعنامه شماره ۲۵۳/۶۶ از کشورهای اتحادیه عرب خواست تا به راه حلی صلح‌آمیز برای از میان بردن مناقشات از طریق طی نمودن فرآیند انتقال قدرت در سوریه دست یازند و این قطعنامه خود سر منشاء استقرار فرستاده‌ی ویژه دبیر کل سازمان ملل متحد در سوریه بود. شورای امنیت سازمان ملل متحد نیز با صدور قطعنامه‌های ۲۰۴۲ و ۲۰۴۳ عملیات نظارت بر آتش‌بس و ماموریت نظارت بر سوریه را طراحی نمود. پژوهش حاضر با هدف ارزیابی عملیات‌های حفظ صلح در سوریه به مطالعه قطعنامه‌ها و گزارش‌های صادره از سوی ملل متحد پرداخته است. معیارهای ارزیابی در این پژوهش مولفه‌های کاهش درگیری‌ها، کاهش نقض حقوق بشر و گسترش حل و فصل مخاصمات بودند. یافته‌ها حاکی از آن است که در درگیری‌های داخلی همچون بحران سوریه که حمایت‌های سیاسی و نظامی خارجی را نیز همراه داشته، عملیات‌های حفظ صلح آن چنان که باید مفید فایده نبوده است.

واژگان کلیدی: بحران سوریه، عملیات حفظ صلح، سازمان ملل متحد، شورای امنیت، حقوق بشر، صلح‌سازی.

بررسی روند پژوهش های انجام شده در حوزه مدیریت بحران در سازمان ملل متحد

الهه رستمی اروشکی^۱

فرید مهرنیا^۲

چکیده

مدیریت بحران از رسالت های بنیادین سازمان ملل می باشد، به همین جهت بررسی جامع روند پژوهشی این حوزه، نقاط قوت و ضعف پژوهش های پر اهمیت را برای ما آشکار می کند. در این پژوهش با به کارگیری روش های گوناگون علم سنجی تلاش شده تا روند پژوهشی مجموعه تولیدات علمی در زمینه مدیریت بحران و سازمان ملل نگارش شده تا کنون در کل کشور ها که در پایگاه اطلاعاتی اسکوپوس نمایه شده بود را مورد بررسی قرار داده و با بررسی جامع آنها، ساختاری نظام مند برای آن ارائه کنیم. به این منظور، پس از انتخاب کلیدواژه ها تمامی مقالات منتشر شده در اسکوپوس که در عنوان، چکیده و یا کلمات کلیدی دارای کلید واژه ی "crisis management" و "united nations" بوده را مورد بررسی قرار دادیم. یافته ها حاکی از روند صعودی پژوهش ها در این حوزه بود. در ادامه نیز حوزه های موضوعی برتر، مؤسسات پژوهشی و دانشگاهی که بیشترین میزان انتشار را در این حوزه داشته اند، انواع سندها و نویسندگان و انتشارات برتر که مقالات خود را در این حوزه به ثبت رسانده بودند، شناسایی و معرفی شدند.

واژگان کلیدی: مدیریت بحران، سازمان ملل، روند پژوهشی، علم سنجی، پایگاه اطلاعاتی اسکوپوس

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد توسعه منابع انسانی دانشگاه علامه طباطبائی

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت فناوری اطلاعات دانشگاه علم و صنعت ایران

بازنگری نقش سازمان ملل در ایجاد صلح جهانی در فضای سایبری

الهه رستمی اروشکی^۱

فرید مهرنیا^۲

چکیده

در جهان امروز، گسترش تکنولوژی و انقلاب در فضای سایبری، تمام ابعاد زندگی بشر از جمله شیوه های جنگ را نیز دستخوش تحولات فراوانی کرده و بخش گسترده ای از فعالیت ها را به فناوری پیوند زده است. در حال حاضر سازمان های نظامی برخی از کشورها دارای واحدهای جنگ سایبری هستند. در این میان، سازمان ملل متحد که به دنبال ترویج صلح جهانی می باشد مقابله و کنترل این جنگ ها را دشوار می داند. این پژوهش، فناوری اطلاعات و ارتباطات و جنگ های سایبری را با تمرکز بر بازاندیشی نقش سازمان ملل متحد در صلح جهانی بررسی کرده و یافته های آن نیز نشان می دهد که اگرچه سازمان ملل، قوانین درگیری مسلحانه و هنجارهای پیشنهادی را برای مقابله با خطر احتمالی درگیری سایبری به کار می گیرد اما به نظر می رسد این قوانین کافی نیستند و می توانند روابط دولت ها را مختل و ثبات شکننده نظام بین الملل را تهدید کنند.

واژگان کلیدی: سازمان ملل، صلح جهانی، فضای سایبری، فناوری اطلاعات و ارتباطات

دارای مقام مشورتی خاص نزد شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد

ECOSOC

Iranian Association for United Nations Studies

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد توسعه منابع انسانی دانشگاه علامه طباطبائی

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت فناوری اطلاعات دانشگاه علم و صنعت ایران

بررسی بحران های ناشی از پاندمی کرونا در منطقه خاورمیانه و نقش سازمان ملل در حل این بحران ها

الهه رستمی اروشکی^۱

فرید مهرنیا^۲

چکیده

همه گیری بیماری کرونا در جهان علاوه بر ایجاد بحران در نظام سلامت کشورها، تاثیرات و بحران های ثانویه ای نظیر تعطیلی مشاغل، سقوط شدید تجارت، سقوط قیمت انرژی، از بین رفتن رونق در صنعت گردشگری و تاثیرات منفی اقتصادی را نیز در پی داشته است. هدف ما در این مقاله بررسی تاثیرات ثانویه پاندمی کرونا در کشورهای ایران، غزه، لبنان، اردن، لیبی، تونس، الجزایر، مراکش، مصر، کشورهای حاشیه خلیج فارس، عراق، سوریه و ... می باشد. یافته های این پژوهش نشان می دهد که عواملی نظیر بی ثباتی، جنگ، وجود پناهندگان و آوارگان در مناطق جنگ زده و وضعیت آب و هوایی کشورها می تواند به این تاثیرات ثانویه دامن زده و آن ها را تشدید نماید، فلذا سازمان ملل متحد جهت اجرای اقداماتی نظیر توزیع واکسن، خدمات بهداشتی و درمانی باید این عوامل را در نظر گرفته و کشورهای آسیب پذیرتر را در اولویت قرار دهد.

واژگان کلیدی: بحران، پاندمی کرونا، منطقه خاورمیانه، تاثیرات ثانویه کرونا، سازمان ملل متحد

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد توسعه منابع انسانی دانشگاه علامه طباطبائی

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت فناوری اطلاعات دانشگاه علم و صنعت ایران

« نقش سازمان ملل متحد در حل و فصل بحران یمن،

با تأکید بر قطعنامه های شورای امنیت»

دکتر هیلدا رضائی^۱

مرتضی شکری^۲

چکیده:

اعتراضات سراسری در یمن از سال ۲۰۱۱ علیه حکومت علی عبدالله صالح آغاز شد و با برکناری وی و روی کار آمدن دولت انتقالی منصور هادی ادامه یافت. با کنار رفتن منصور هادی از قدرت، حضور مسلحانه انصارالله و حمله ائتلاف عربی به رهبری عربستان به این کشور ابعاد پیچیده ای به خود گرفت. اهمیت راهبردی و جغرافیای سیاسی کشور یمن، به دلایلی چون اشراف کامل بر مهم ترین تنگه استراتژیک جهان (باب المندب) و اشراف بر آبراه دریای سرخ به خوبی نشان دهنده این موضوع است چرا که هرگونه درگیری در این کشور، موجب رویارویی قدرت های بزرگ منطقه ای و جهانی می شود. در این راستا سازمان ملل متحد اقداماتی را برای حل و فصل مسالمت آمیز بحران یمن انجام داده است. از این رو هدف در پژوهش حاضر بررسی نقش شورای امنیت سازمان ملل متحد و قطعنامه های صادره از سوی شورا در بحران یمن می باشد. یافته های این پژوهش نشان می دهد سازمان ملل متحد با تصویب قطعنامه ها و اقدامات حمایتی تا حدودی به ایفای نقش در بحران یمن پرداخته است.

واژگان کلیدی: شورای امنیت، قطعنامه ها، بحران یمن، سازمان ملل متحد، صلح و امنیت بین المللی

^۱. استادیار دانشگاه آزاد اسلامی.

^۲. کارشناس ارشد حقوق بین الملل.

سازمان ملل متحد و هدف صلح آن در اختلافات بین المللی: با تاکید بر حقوق بشر

محمد رضوانی^۱

۲۴

چکیده

مطالعه حاضر سازمان ملل را از طریق تلاش‌ها و توانایی‌های مختلفش برای تعالی صلح در جهان مورد بررسی قرار داده، با توجه به چرایی تاسیس سازمان ملل و لحاظ مفهوم روشنی از صلح، مطالعه نشان می‌دهد که کارنامه سازمان ملل در رابطه با این مسئولیت شامل مجموعه از موفقیت‌های ارزنده و شکست‌هایی است. این مطالعه به طور گذرا صلح را مفهوم‌سازی کرده و آن را به عنوان چارچوبی در درک ابتکارات صلح سازمان و تلاش‌های قابل توجهی برای اعتلای صلح در جهان انجام داده، اما آنچه اهم است کسب صلح و امنیت بین المللی مستفاد از بند یک ماده ۲۴ منشور با پرهیز از یکجانبه گرایی است که شورای امنیت نقش بسزایی در کنار سایر ارکان سازمان دارد. شورای امنیت می‌تواند به روش‌های متعددی به منظور فیصله مسالمت آمیز اختلافات اقدام نماید، که یکی از مباحث عالم الشمول "اختلافات حقوق بشری" همچون شورای اروپا و شورای حقوق بشر است که استمرار اقدامات با نوآوری‌هایی مبتنی بر حصول صلح امری ضروری است که لازمه آن نیز عدم استمرار منحصرگرایی شورای امنیت با اجماع بین المللی برخی کشورها (هند، برزیل و ایران) و همچنین اقداماتی از سوی کشورها برای بلااثرسازی یکجانبه گرایی کشورهای غربی با محوریت آمریکا می‌باشد.

واژگان کلیدی: حقوق بشر، یکجانبه گرایی، صلح، منشور سازمان ملل، مسالمت آمیز

^۱ دانشجوی دکتری حقوق بین الملل، دانشگاه آزاد اسلامی

سازمان ملل متحد و روش های حل و فصل مسالمت آمیز اختلافات منطقه ای

دکتر محسن سیروغانی^۱

فاطمه سرشار^۲

۲۵

چکیده

در مقدمه منشور ملل متحد قید شده است که: ما ملل متحد با تصمیم به محفوظ داشتن نسل های آینده از بلای جنگ که دوبار در مدت یک عمر انسانی افراد بشر را دچار مصائب غیرقابل بیان کرده نایل شده ایم . سازمان ملل متحد به این منظور در ماده ۱ منشور ملل ترسیم نموده که: مهم ترین هدف آن "حفظ صلح و امنیت بین المللی" است . این سازمان برای رسیدن به هدف خود یک سری اصول را در بند ۳ و ۴ ماده ۲ منشور ترسیم نموده است. که به موجب این بندها حل و فصل مسالمت آمیز اختلافات و منع توسل به زور به عنوان ۲ اصل از اصول ۷ گانه سازمان ملل مدنظر قرار گرفته که این اصول مذکور مکمل یکدیگر هستند . وقتی سازمان ملل متحد اعلام می نماید که اختلافات به صورت مسالمت آمیز حل و فصل شود به این معناست که توسل به زور منع گردیده است . سازمان ملل متحد طرق حل و فصل مسالمت آمیز اختلافات را در بند ۱ ماده ۳۳ منشور ملل بیان کرده است که شامل: مذاکره، میانجیگری، سازش، داوری، رسیدگی قضایی و توسل به موسسات و ترتیبات منطقه ای و سایر وسایل مسالمت آمیز می باشد . سوال اساسی این است که آیا سازمان ملل توانسته به روش مسالمت آمیز اختلافات منطقه ای را در چارچوب صلح و امنیت بین المللی حل و فصل نماید؟ سازمان ملل از طریق برخی از ارکان اصلی خود از جمله: شورای امنیت به عنوان اولین متولی حفظ صلح و امنیت بین المللی و هم چنین مجمع عمومی که وظیفه ثانویه حفظ صلح و امنیت بین المللی را دارد و دیوان بین المللی دادگستری که از طریق رسیدگی قضایی به حل و فصل می پردازد و دیگر رکن سازمان ملل، دبیرخانه که توسط گزارش های سالانه دبیرکل سازمان ملل توانسته است گاهی توجه شورای امنیت و مجمع عمومی سازمان ملل متحد را به اختلافات منطقه ای و بین المللی جلب نماید توانسته به هدف خود نایل شده و صلح و امنیت بین المللی و منطقه ای را برقرار نماید .

واژگان کلیدی: سازمان ملل متحد، روش های مسالمت آمیز اختلافات منطقه ای، شورای امنیت، اختلافات منطقه ای دیوان بین المللی دادگستری

^۱ استادیار و عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق بین الملل، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد

سازمان ملل متحد و رویکرد آن در باب مفهوم حق دفاع مشروع با تاکید بر مناقشات منطقه‌ای در خاورمیانه

شهاب شریفی^۱

حمیدرضا اکبرپور^۲

چکیده

ماده ۵۱ منشور سازمان ملل متحد در باب حق دفاع مشروع است. این حق تا قبل از حملات یازده سپتامبر، کمتر محل مناقشه بود. اما در طول بیست سال گذشته و در پی دو مناقشه در خاورمیانه، به طور جد این حق و نحوه استناد به آن، دوباره به محل بحث و جدل بدل شد. نخست حملات ایلات متحده به افغانستان و سپس حملات ائتلاف بین‌المللی به رهبری ایالات متحده به داعش و گسترش آن حملات به حاکم سوریه، سبب شد دوباره ماهیت حق دفاع مشروع در تقابل با گروه‌های غیردولتی به مبحث روز حقوق بین‌الملل تبدیل شود. در این مقاله با توجه به بازیگری سازمان ملل و صدور قطعنامه‌هایی از طرف این سامان در باب هر یک از این دو موضوع، به بررسی و نقد رویکرد این سازمان در طول این بیست سال اخیر پرداخته خواهد شد. نوع این پژوهش، کیفی و بر حسب چگونگی گردآوری داده‌ها، توصیفی است. روش جمع‌آوری داده‌ها نیز کتابخانه‌ای و ابزار جمع‌آوری، فیش‌برداری است.

دارای مقام مشورتی خاص نزد شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد

ECOSOC
Iranian Association for United Nations Studies

^۱ استادیار گروه دفاع ملی، دانشگاه عالی دفاع ملی، تهران، ایران

^۲ دکتری حقوق بین‌الملل عمومی، پژوهشکده مطالعات استراتژیک خاورمیانه، تهران، ایران

نقش شورای امنیت سازمان ملل در حل و فصل مسالمت آمیز اختلافات بین المللی

نعیمه شهداد نژاد^۱

۲۷

چکیده

موضوع این پژوهش راجع به نقش شورای امنیت سازمان ملل متحد در حل و فصل مسالمت آمیز اختلافات بین المللی بعنوان ارگان اصلی سازمان ملل متحد مسئول حفظ صلح و امنیت بین المللی می باشد. چراکه پس از جنگ جهانی دوم و تاسیس سازمان ملل متحد، حفظ صلح و امنیت بین المللی و حل مسالمت آمیز اختلافات بین المللی از اهداف اولیه و بنیادین منشور ملل متحد محسوب شده و در زمره وظایف اصلی شورای امنیت قرار گرفت. لذا این شورا می تواند هر بحث و چالشی را که باعث تنش شده، تجزیه و تحلیل نموده و در صورت لزوم از اقدامات جدی و قهری نیز استفاده نماید. در برخی از موارد نیز همانطور که در فصل هفتم منشور آمده است به استفاده از زور منجر شده است، اما این مورد را در صورتی که کشورهای دیگر بعنوان واسطه برای حل و فصل درگیری های وارد شوند باعث می شود شورای امنیت سازمان ملل برای حل اختلافات موثرتر و فعال تر باشد نمی یابیم. لذا در اینجا سوال اصلی تحقیق مطرح می شود و آن، شورای امنیت سازمان ملل متحد چه نقشی در حل و فصل مسالمت آمیز اختلافات دارد؟ که به روش توصیفی-تحلیلی این فرضیه را مورد ارزیابی قرار می دهد نقش اصلی شورای امنیت در فیصله مسالمت آمیز اختلافات بین المللی در فصل ششم منشور ارائه شده است که در این مقاله بدان پرداخته خواهد شد. در نهایت یافته های این پژوهش حاکی از آن است که یکی از وظایف اصلی شورای امنیت سازمان ملل متحد در انجام مسئولیت اولیه این ارگان در جهت حفظ صلح و امنیت بین المللی، فیصله اختلافات بین المللی و برقراری صلح بر اساس فصل ششم منشور ملل متحد است.

^۱ کارشناسی ارشد حقوق بین الملل، دانشگاه پیام نور مرکز بین المللی عسلویه

رویکرد شورای امنیت در تاکید بر تشکیل حکومت‌های فراگیر در کشورهای افغانستان و عراق

ستار عزیزی^۱

چکیده

شورای امنیت سازمان ملل متحد پس از سقوط حکومت جمهوری اسلامی افغانستان و بازگشت مجدد طالبان به قدرت در سال ۲۰۲۰ و همچنین پس از برگزاری انتخابات چالش برانگیز پارلمانی در کشور عراق و عدم پذیرش نتایج انتخابات از سوی برخی احزاب و گروه‌ها عراقی، خواستار تشکیل حکومتی فراگیر شد. مفهوم «حکومت فراگیر» (Inclusive Government) از جمله مفاهیم جدیدی است که شورای امنیت از آن استفاده کرده است. به نظر می‌رسد که استفاده شورا از این دسته‌واژه بدان منظور صورت گرفته است تا در کشورهایی که از تنوع قومی و مذهبی برخوردار هستند، در تشکیل حکومت، از تمامی گروه‌های قومی و مذهبی استفاده گردد. همچنین شورا بر لزوم حضور زنان و جوانان در روند مشارکت سیاسی و حضور در ساختار قدرت، تاکید کرده است. شورای امنیت در مورد افغانستان با استفاده از این مفهوم بر آن است تا غیر از قوم پشتون، دیگر اقوام و نیز شیعیان در افغانستان بتوانند در ساختار قدرت مشارکت داشته باشند. همچنین در مورد عراق، شورا بر آن است تا دولتها تنها به نتایج صوری انتخابات اکتفا نکنند و در تشکیل حکومت، از تمامی گروه‌ها و اقوام در ساختار قدرت استفاده شود.

^۱ دانشجوی حقوق بین الملل دانشگاه بوعلی سینا همدان

بررسی نقش و عملکرد شورای امنیت در مدیریت بحران

رستم علی اکبری^۱

سیدمهدی موسوی^۲

ایرج مروتی^۳

۲۹

چکیده

در عصر سلاح های هسته ای بحران ها جایگزین جنگ ها شده و برای آنها ماهیت مستقل در نظر می گیرند و اصولاً هم در مناطقی رخ می دهند که دارای اهمیت استراتژیک هستند. از همین روی با قوع آنها بازیگران مختلفی به مداخله می پردازند که همین امر باعث تشدید بحران می گردد. در چنین شرایطی مقوله کنترل و مدیریت بحران از اهمیت ویژه ای برخوردار می شود به طوری که دخالت سازمان های بین المللی تأثیرگذار در زمینه حفظ صلح و مدیریت بحران همانند شورای امنیت سازمان ملل متحد قابل ملاحظه می یابد. واقعیت مهمی که در مورد بحران ها لازم است به آن توجه شود این است که با شکل گیری بحران های سیاسی در هر منطقه ای بازیگران داخلی، منطقه ای و بین المللی ذینفع اثرگذار بر اساس منافع و علایق خود با توجه به اهمیت ژئوپلیتیکی و ژئواستراتژیکی آن منطقه جهت گیرهای مختلفی در ارتباط با آن بحران اتخاذ می کنند. در این زمینه می توان به دخالت سازمان های بین المللی تأثیرگذار در زمینه حفظ صلح و مدیریت نظم اشاره کرد که به فراخور شرایط و وضعیت جهت مدیریت بحران مداخله انجام می دهند که از آن جمله می توان به مداخله شورای امنیت سازمان ملل متحد اشاره نمود. شورای امنیت با توجه به تنوع تهدیدات، تناوب رخدادهای تهدیدکننده صلح جهانی و مقابله با بحرانهای بین المللی وظایف خود را انجام می دهد. روش پژوهش حاضر توصیفی - اسنادی است.

واژگان کلیدی: شورای امنیت، مدیریت بحران، تهدید صلح، نقض صلح.

^۱ دانش آموخته دکتری حقوق کیفری و جرم شناسی و مدرس دانشگاه

^۲ دانشجوی دکتری حقوق کیفری و جرم شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز

^۳ دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق جریزا و جرم شناسی دانشگاه باختر ایلام

شورای امنیت سازمان ملل متحد و جنگجویان خارجی: نگاهی به خاورمیانه و اروپای

شرقی

فرزاد فلاح^۱

چکیده

طی سه دهه‌ی اخیر، با خیزش بنیادگرایی مذهبی و علایق ایدئولوژیک و تحریک احساسات ملی‌گرایانه، روابط بین‌الملل و حفظ صلح و امنیت بین‌المللی با چالش‌های عمیقی روبه‌رو است. یکی از مظاهر این چالش، پدیده‌ای موسوم به جنگجویان خارجی است که در سیاق مبارزه‌ی بین‌المللی با تروریسم و درگیری‌های مسلحانه نمود قابل لمس‌ی یافته است. حقوق بین‌الملل نیز در متن عملکرد سازمان‌های بین‌المللی و رویکردهای ملی-منطقه‌ای توجه خود را به این پدیده معطوف نموده است. شورای امنیت سازمان ملل متحد نیز به نحو ویژه‌ای به این پدیده پرداخته که البته این پاسخ غالباً در رابطه با وضعیت‌های خشونت‌بار در خاورمیانه، علی‌الخصوص با عنایت به سیل اتباع خارجی‌ای که به دولت اسلامی عراق و شام پیوستند، خود را پی‌ریزی کرده است. به این تصویر منطقه‌ای می‌توان وضعیت شرق اوکراین را نیز اضافه کرد. از دید این نوشتار، پاسخ امنیتی به پدیده‌ی جنگجویان خارجی از جانب شورای امنیت در خور نقد است. تولد جنگجوی خارجی، بنا به تعریف، ناشی از محرک‌های ایدئولوژیک است و نگاه صرفاً فرمالیستی، که در حقوق بین‌الملل ریشه‌ای عمیق دارد، در حل این بحران امنیتی-سیاسی راهگشا نیست. بنابراین، تحلیل عملکرد شورای امنیت در خصوص این جنگجویان، در متن تاریخی و سیاسی خود، هسته‌ی اصلی این نوشتار را تشکیل می‌دهد.

واژگان کلیدی: شورای امنیت سازمان ملل متحد، جنگجویان خارجی، داعش، صلح و امنیت بین‌المللی، امنیت

دسته‌جمعی، قطعنامه‌ی ۲۱۷۰، قطعنامه‌ی ۲۱۷۸

¹ Master's Degree, Graduate Institute of International and Development Studies (IHEID),

بحران پناهندگان در اروپا و ادغام چندفرهنگی: راهکار جدید کمیسیون اروپا

مژده قدوسی^۱

۳۱

چکیده:

هدف اصلی مقاله حاضر بررسی بحران اخیر پناهندگان در اروپا و بحث در مورد چگونگی تبدیل این بحران به یک مشکل انسانی در عرصه بین المللی است. علاوه بر این، بحران مهاجرت به یک موضوع امنیتی در اروپا تبدیل شده و در عین حال بر پویایی و یکپارچگی اروپا تأثیر گذاشته است. همچنین برای اروپا، ادغام پناهندگان در فرهنگ غرب یک چالش بزرگ به شمار می آید. این مبحث، بر جمعیت مهاجر به عنوان یک کل متمرکز شده تا پناهجویان به طور خاص، که کنترل بحران پناهندگان را اغلب دشوار کرده است. به همین دلیل، تفاوت زیادی بین طرفداران سیاست های همسان سازی در مقابل طرفداران حمایت از هویت فرهنگی مهاجران تازه وارد وجود دارد. در نهایت، این مقاله پژوهشی در تلاش است تا دریابد اروپا با این چالش عظیم مهاجران و ادغام فرهنگی آنها چگونه برخورد می کند، و از طرفی ذکر می کنیم که کمیسیون اروپایی چه راهکارهای جدیدی برای حل این چالش در نظر گرفته است.

واژگان کلیدی: بحران پناهندگان، اروپا، چندفرهنگی، جنگ داخلی، کمیسیون اروپا، توافق اتحادیه اروپا و ترکیه

^۱ دانشجوی دکتری حقوق بین الملل، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرج

بررسی انتقادی عملکرد سازمان ملل در بحران یمن

علی کربلائی حسینی^۱

چکیده

وضعیت یمن اکنون پس از بیش از هفت سال جنگ به توصیف یونیسف، به «بزرگ‌ترین بحران انسانی در جهان» تبدیل شده است و «آینده کودکان این سرزمین از آن‌ها دزدیده شده است». این جنگ موجب شده به ادعای نمایندگی سازمان ملل متحد در یمن «حدود ۲۴٫۱ میلیون نفر یعنی ۸۰ درصد جمعیت این کشور» نیازمند کمک‌های انسان‌دوستانه شوند. دستکم سه میلیون نفر از یمنی‌ها بر اثر این جنگ بی‌خانمان و آواره شده‌اند. سازمان ملل در حال حاضر با ۲۱ آژانس مقیم و غیرمقیم، صندوق و برنامه‌های ویژه و همچنین تعیین فرستاده ویژه دبیرکل در امور یمن اعلام کرده خود را به ارائه کمک‌های انسان‌دوستانه و توسعه‌ای متعهد کرده است. با این توصیف و نگاهی که سازمان ملل به این بحران داشته، سوال اینجاست که چرا عملکرد این نهاد بین‌المللی موجبات توقف جنگ یا حل و فصل بحران را فراهم نیاورده است؟ فراتر اینکه دلیل ناکامی سازمان ملل در مواجهه با این بحران، به دلیل ضعف در ساختار این نهاد بین‌المللی است یا از اختیارات یا شناخت کافی برای مواجهه با بحرانی در این سطح برخوردار نیست؟

واژگان کلیدی: سازمان ملل، بحران یمن، نقش سازمان ملل در پیشگیری از بحران یمن، بحران منطقه‌ای،

حل و فصل مخاصمات

^۱ دانش‌آموخته دکتری حقوق بین‌الملل دانشگاه تهران

مسئولیت و تعهدات مشترک یک سازمان بین‌المللی و کشورهای عضو آن

سحر کریمی^۱، حمید شاکری^۲

۳۳

چکیده

بحث در مورد تخصیص مسئولیت بین‌المللی بین یک سازمان بین‌المللی و کشورهای عضو آن، بطور جامع با نقش تعهدات در واگذاری مسئولیت به سازمان و یا اعضای آن، درگیر نیست. مقاله حاضر، با بررسی پدیده به اشتراک-گذاشتن تعهدات بین‌المللی توسط یک سازمان بین‌المللی و اعضای آن و همچنین پیامدهای آن برای مسئولیت آن‌ها براساس حقوق بین‌الملل، چیزی را بیان می‌کند که رویکرد تعهدمحور به تخصیص مسئولیت بین‌المللی نامیده می‌شود. این کار با تمرکز بر شیوه انعقاد توافقنامه‌های مختلط توسط اتحادیه اروپا و کشورهای عضو آن، که معمولاً به همپوشانی تعهدات برای سازمان و اعضای آن می‌انجامد، انجام می‌شود. در این تحقیق سعی بر آن داریم تا از خلال رویه کشورها و سازمان‌های بین‌المللی، این سوال را دنبال کنیم که آیا سازمان‌های بین‌المللی در قبال نقض توافقنامه از مسئولیت بین‌المللی برخوردارند یا اینکه مسئولیت بین‌المللی از محدوده روابط کشورها فراتر نمی‌رود؟ که به روش توصیفی-تحلیلی به این سوال پاسخ می‌دهد که کلیه سازمان‌های بین‌المللی از شخصیت حقوقی برخوردارند. علاوه بر این اقدامات اجرایی و عملی سازمان‌های بین‌المللی بیش از پیش فزونی یافته است. به همین خاطر مسئولیت بین‌المللی سازمان‌های بین‌المللی بعنوان تابعان حقوق بین‌الملل و نقش بسیار مهم آنها در عرصه روابط بین‌المللی از اهمیتی ویژه برخوردار است.

واژگان کلیدی: تعهدات مشترک، مسئولیت مشترک، توافقنامه‌های مختلط، اتحادیه اروپا، کمیسیون حقوق بین-

الملل

^۱ مدیر مسئول مجله بین‌المللی پژوهش ملل

^۲ مدرس دانشگاه پیام نور شیراز

بررسی کارایی عملیات حفظ صلح سازمان ملل متحد با رویکرد مطالعات صلح

مهدی کریمی^۱

بهمن ساعدی^۲

چکیده

صلح به عنوان بزرگترین ضرورت جمعی، مهمترین خواسته تاریخ بشر بوده است. از آنجایی که این آرمان بشری همواره در معرض خطر بوده است، در بنیان جامعه بین‌الملل معاصر مبتنی بر منشور سازمان ملل متحد، حفظ صلح به عنوان نخستین هدف ملل متحد، هم‌راستا با احترام به حقوق بشر و آزادی‌های اساسی نگریسته می‌شود. عملیات حفظ صلح یکی از ابزارهای عمده‌ای است که در صورت اقتضا و در هنگام بروز مخاصمات بین‌المللی یا غیر بین‌المللی، شورای امنیت سازمان ملل متحد به عنوان مسئول اولیه حفظ صلح و امنیت بین‌المللی با توسل به آن به دنبال عمل کردن بر مسئولیت خود است. در حال حاضر، در حدود ۱۲ عملیات حفظ صلح در حال اجرا است که ۳ مورد آن در خاورمیانه، ۱ مورد در جنوب آسیا، ۲ مورد در اروپا و ۶ مورد نیز در آفریقا در حال اجرا می‌باشد. این مقاله به روش توصیفی-تحلیلی به دنبال مطالعه کارایی عملیات حفظ صلح سازمان ملل متحد است. یافته‌های این نوشتار نشان می‌دهد که عملیات حفظ صلح ملل متحد در عین موفقیت در برخی حوزه‌های منازعه‌آمیز و درگیر مخاصمه، با چالش‌هایی مانند نقض حقوق بین‌الملل بشر در جریان عملیات صلح، به طور مشخص ارتکاب جنایت علیه زنان و همچنین عدم موفقیت در حفظ بی‌طرفی و نیز متاثر شدن بنیان عملیات حفظ صلح به واسطه منافع متضاد اعضای شورای امنیت در مخاصمات، روبه‌رو بوده است.

واژگان کلیدی: سازمان ملل متحد؛ شورای امنیت؛ عملیات حفظ صلح؛ مطالعات صلح

^۱ استادیار، مرکز اسناد فرهنگی آسیا، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

^۲ دانشجوی دکترای حقوق بین‌الملل، دانشگاه تهران

عملکرد سازمان ملل متحد در پیشگیری از مخاصمات مدرن

هانیه حجازی مقدم

نیلوفر گچیلو^۱

۳۵

چکیده

در زمانی که هنوز خاکستر جنگ جهانی دوم در فضا گسترده بود، سازمان تازه تأسیس ملل متحد منشور خود را جهت ایجاد درجاتی از امنیت و اعتماد در جامعه بین‌المللی پیش‌نویس کرد که هدف اصلی آن پیشگیری از جنگ جهانی دیگری بود اما امروزه تهدیدهای مدرن علیه صلح بین‌المللی بیشتر به شکل اختلافات داخلی است تا درگیری‌های فرامرزی.

در حال حاضر درگیری‌های داخلی متعددی گریبان جامعه بین‌المللی را گرفته و با افزایش مخاصمات مدرن، ورود سازمان ملل متحد به عرصه داخلی و لایه‌های جزئی‌تر جامعه بین‌المللی ناگزیر به نظر می‌رسد. گرچه پر واضح است که سازمان ملل متحد اختیارات و منابع لازم برای مقابله با تمام این تهدیدات را ندارد. در بسیاری از موارد این تهدیدات همچون بمب‌های قابل‌رؤیت ساعتی، نگران‌کننده می‌باشند و دستورالعمل‌های منسوخ شده‌ای که مشکلات مدرن را در نظر نمی‌گیرند، نمی‌توانند پاسخ مناسبی برای چنین شرایط پیچیده‌ای ارائه نمایند.

در این تحلیل بر علل ساختاری و ریشه‌های عمیق ایجادکننده تعارضات داخلی و نحوه پیشگیری از آنان با همکاری سازمان ملل متحد توجه شده است. همچنین بررسی می‌گردد که عواملی از جمله فقر، رشد جمعیتی بالا و ناموزون، تبعیض، کمبود منابع، و مواردی از این دست می‌توانند منشأ ناآرامی‌های داخلی باشند؛ فلذا در پیشگیری از مخاصمات مدرن بایستی موردتوجه قرار گیرند و در این راستا میان پیشگیری کوتاه مدت و فوری از وقوع مخاصمات و یا حل ساختاری این ریشه‌ها می‌بایست قائل به تفکیک شد.

واژگان کلیدی: مخاصمات مدرن، پیشگیری، سازمان ملل متحد، صلح و امنیت بین‌المللی، دیپلماسی پیشگیرانه، ابزارهای پیشگیری از مخاصمات، مخاصمات داخلی، درگیری مسلحانه

^۱ هانیه حجازی مقدم، دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق بین‌الملل، دانشگاه شهید بهشتی

^۲ نیلوفر گچیلو، کارشناس ارشد حقوق بشر، دانشگاه علامه طباطبائی

تأثیر اقتصاد بر بحران های منطقه ای و نقش سازمان ملل متحد در حل آن بحران ها

لایق محمد^۱

عمانی مهدی^۲

چکیده

محور اصلی کسب قدرت در اقتصاد نهفته است و با توجه به اینکه منطقه خاورمیانه مهمترین قطب اقتصادی جهان می باشد، به همین خاطر کنترل خاورمیانه به منزله کنترل انرژی و کنترل انرژی یعنی سلطه جهانی خواهد بود. بنابراین زمینه برای ایجاد درگیری ها و بحران منطقه ای فراهم بوده و ابرقدرت های جهانی به دنبال تصاحب ثروت و قدرت، خالق این بحران ها هستند. سازمان ملل متحد به عنوان قدرتمندترین سازمان غیر دولتی مطرح در دنیا می تواند با این بحران مقابله کرده و امنیت را در منطقه حاکم سازد. این مقاله به دنبال بررسی تأثیر اقتصاد بر بحران های منطقه ای و همچنین وظیفه سازمان ملل متحد در حل آنها را بررسی می کند. روش تحقیق در این نوشتار به صورت توصیفی تحلیلی بوده و یافته های تحقیق حاکی از این مطلب است که اقتصاد عامل اصلی بحران های منطقه ای بوده و سازمان ملل متحد با راهبردهای پیشگیرانه خود می تواند در حل این تعارضات مثمر ثمر بوده باشد.

کلید واژگان: اقتصاد، بحران منطقه ای، سازمان ملل متحد

Special Consultative Status with the ECOSOC
دارای مقام مشورتی خاص نزد شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد

ECOSOC
Iranian Association for United Nations Studies

^۱ (نویسنده مسئول)، طلبة پایه ۵، مدرسه میرزا علی اکبر، حوزه های علمیه، اردبیل، ایران،

^۲ طلبة پایه ۵، مدرسه میرزا علی اکبر، حوزه های علمیه، اردبیل، ایران،

موازنه قوا و پیشگیری از بحران‌ها در سازمان ملل

سیده معصومه مصطفوی^۱

چکیده

از ابتدای تأسیس سازمان ملل متحد که جایگزین جامعه ملل شد انتظارات از این سازمان برخلاف سازمان قبلی بیشتر شد؛ زیرا بر خلاف جامعه ملل که در آن همه چیز مبتنی بر توافقات بود و ضمانت اجراهای خوبی برای تخلفات اعضا نداشت، در سازمان ملل متحد ضمانت اجراها بیشتر شد و در مقررات این سازمان برای اعضا تکالیف زیادی تعیین گردید از جمله مشارکت در امور خیریه، امدادی، پیشگیری و مقابله با بحران‌ها و ... و همچنین الزامات برای پذیرش مقرراتی مانند کنترل تسلیحات و جنگ افزارها و امور مربوط به تسلیحات اتمی و کشتار جمعی. هدف تحقیق بررسی میزان تأثیر سازمان ملل در پیشگیری از بحران‌هاست و ضرورت تحقیق در این است که سازمان ملل و سازمان‌های تابعه آن جزء سازمان‌های پر خرج و پر هزینه برای دولت‌ها و ملت‌های جهان هستند و برای اینکه بدانیم آیا سازمان ملل به میزان هزینه‌های خود بهره‌وری داشته یا خیر، یکی از وظایف این سازمان یعنی پیشگیری از بحران‌ها را مورد بررسی قرار دادیم. نتیجه‌ای که از این مقاله حاصل گردید این بود که با توجه به ضعف ساختار و عدم وجود حاکمیت اکثریت وجود تبعیض‌های فراوان ناشی از قدرت اقتصادی، سیاسی، نظامی و غیره و تعارض منافع قدرت‌های بزرگ که در اعمال حق و تو خود را نشان می‌دهد، سازمان ملل در پیشگیری از بحران‌ها و در حل بحران‌های بین‌المللی و منطقه‌ای از قدرت لازم و کافی و اراده‌ای مبتنی بر خرد جمعی برخوردار نیست و ما این ضعف را به وضوح در بحران‌های مختلف از جمله بحران فلسطین، سوریه، یمن، افغانستان و حتی اوکراین، کاتالونیا و ایرلند شاهد هستیم.

واژگان کلیدی: سازمان ملل متحد، توازن قوا، بحران، پیشگیری

^۱ کارشناسی ارشد روابط بین‌الملل دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات

معاهده تجارت تسلیحات و مخاصمه مسلحانه در یمن: رهیافت مسئولیت بین‌المللی

آرش ملکی*

تسلیحات متعارف عامل اصلی کشتار افراد غیرنظامی در مخاصمات مسلحانه قلمداد می‌شوند. این در حالی است که گردش مالی حاصل از تجارت بین‌المللی این نوع از تسلیحات آن را زمره فعالیت‌های تجاری پُر سود قرار می‌دهد. این وضعیت دوگانه ضرورت پابندی دولتهای سهام در این گردش مالی به قواعدی چند از حقوق بشر را ایجاب می‌نماید. ایده تدوین یک معاهده الزام‌آور با هدف کنترل تجارت بین‌المللی تسلیحات متعارف در دوران خاتمه جنگ سرد مطرح شد اما نخستین تلاش‌های عملی در راستای تحقق این ایده به سال ۲۰۰۶ و ابتکار دولت انگلستان باز می‌گردد. با انعقاد «معاهده تجارت تسلیحات»، این تلاش‌ها در ۳ آوریل ۲۰۱۳ به نتیجه رسید. این معاهده ممنوعیت‌هایی را بر تجارت بین‌المللی تسلیحات متعارف وضع می‌نماید. ماده ۶ از این معاهده، تجارت اسلحه در وضعیت ارتکاب شماری از جرایم بین‌المللی را ممنوع می‌نماید. مخاصمه مسلحانه در یمن که از سال ۲۰۱۵ با حمله نظامی نیروهای ائتلاف تحت هدایت دولت عربستان سعودی به این کشور آغاز شد، به وضعیت انسانی یمن صورتی بحرانی بخشیده است. آوارگان جنگی، فقر گسترده، قحطی سراسری و شیوع بیماری‌های واگیر تنها مواردی از نمود بحران و اوضاع فجیع غیرنظامیان یمن قلمداد می‌شوند. این در حالی است که برخی دولتهای تولیدکننده عمده تسلیحات متعارف و دولتهای طرف مخاصمه مسلحانه در یمن به برقراری تجارت بین‌المللی در حوزه این تسلیحات مبادرت ورزیده و اوضاع یمن عامل تغییر این ارتباط نبوده است. این پیوند تجاری می‌تواند به مثابه عمل متخلفانه بین‌المللی دولتهای تولیدکننده این نوع از تسلیحات، موجد مسئولیت بین‌المللی آنان باشد. در این مقاله نقض تعهد دولتهای عضو این معاهده در پرتو اعمال آنها در قبال مخاصمه مسلحانه در یمن موضوع بررسی خواهد بود.

واژگان کلیدی: تسلیحات متعارف، حقوق بشر، مخاصمه مسلحانه در یمن، مسئولیت بین‌المللی، معاهده تجارت تسلیحات.

* دانشجوی دکتری حقوق بین‌الملل عمومی دانشگاه قم

بررسی تنگنای سازمان های فراملی در بحران سوریه با کمک از نظریه آشوب جیمز

روزنا

دکتر حسینعلی نوذری^۱

رضا فضلعلی^۲

چکیده

حدود نیم میلیون کشته که ۲۰ درصد آنان زن و کودک، ۱/۵ میلیون نفر معلول دائم، ۱۰ میلیون آواره و میلیاردها دلار زیان اقتصادی در منازعه سوریه تابلویی هولناک از توحش لجام گسیخته انسان در این سرزمین، تازیانه دردناک بر تن رنجور صلح را نشان داد و خجالتی ابدی برای وجدان بشر سده بیست و یکم شد تا چشم به راه صلحی برای پایان تراژدی خونین توحش بشریت باشد. بین المللی شدن منازعه با ورود کنشگران فراملی و قطب بندی های منطقه ای، انفعال نهادهای داعیه دار صلح، امنیت و کرامت انسان در این جهان پر آشوب و عدم مشروعیت حاکمیت ضعیف آن را افزایش داد.

فرضیه ما در دو سطح تحلیل کلان و منازعه محور بان نشان دادن ناکارآمدی ماهیت سازمان ملل و دیوان سالاری حاکم بر آن و اختلاف منافع قدرت های فراملی و تحولات داخلی در مدیریت بحران و صیانت از صلح و نقض حقوق بشر نتوانست شکاف را التیام بخشد. با کمک نظریه آشوب جیمز روزنا بدنبال پاسخی هستیم که سازمان ملل و دیگر سازمان ها در این نظام الیگارش و چیرگی سازمان های غیر رسمی به سوی ادهو کراسی ناکارآمد سوق داده شد و نتوانست با سرعت، دقت، پایش بحران و کنترل نیروهای اثرگذار را کنترل نماید.^۳

واژگان کلیدی: آشوب، بحران، سازمان ملل، بوروکراسی، سوریه

^۱دکتر حسینعلی نوذری "استادیار و عضو هیئت علمی دانشگاه آزادکرج

^۲رضا فضلعلی "دانشجوی دکتری علوم سیاسی گرایش مسائل ایران؛ گروه حقوق و علوم سیاسی واحد کرج دانشگاه آزاداسلامی، کرج، ایران